

Terminologický slovník / Terminology glossary / Terminologisches Wörterbuch

Archeologický výzkum – ucelený soubor specializovaných vědeckých činností, které zajišťují záchranu, uchování a dokumentaci nálezů jakožto dokladů o činnosti člověka v historii a to včetně interpretace jejich kulturní a památkové hodnoty	Archaeological Survey	archäologische Untersuchung
Bobrovka – plochá krytina z pálené hlíny se segmentovitým nebo oblým ukončením a hladkým nebo rýhovaným povrchem	Plain Tile	Biberschwanz
Bradatice – sekera s delším ostřím na dlouhé násadě používaná při nízké práci	Bearded Axe	Bartaxt
Černá kuchyně – částečně uzavřený prostor v zadní nebo boční části síně s otevřeným komínem nebo lapačem jisker, pod nímž bylo otevřené ohniště nebo další otopné zařízení	Smoke Kitchen	schwarze Küche, Rauchküche
Čtyřboký dvůr – usedlost uzavřené čtyřkřídlé dispozice tvořená konstrukčně spojenými obytnými a hospodářskými stavbami	Four-wing Homestead	Vierkanter, Vierkanthof
Dendrochronologie – exaktní metoda datování dřeva založená na studiu přírůstků letokruhů v průřezech kmenů dřevin	Dendrochronology	Dendrochronologie
Digitální model – model vzniklý postupy 3D skenování nebo 3D počítačovou modelací, tvořený nejčastěji mračnem bodů nebo polygonovou sítí	Digital Model	digitales Modell
Došek – snopek z dlouhé žitné slámy nebo rákosy, sloužící k pokrývání střechy	Thatch	Strohschaube
Drážková konstrukce – vodorovně kladené trámy nebo fošny, jejichž zúžené konce jsou zasunuty do drážky vyhloubené v sloupku	Groove Structure, Groove Construction	Ständerbohlenbau
Dýmná jizba – místnost, ve které je kouř z topeniště volně rozptýlen v prostoru a drží se převážně u stropu	Archaic Fume Room	Rauchstube
Dymník – otvor nebo otevřené zařízení kónického tvaru sloužící k odvádění kouře	Chimney Hood	Rauchschlot
Eternit – plochá střešní krytina z azbestocementu, obvykle šedé barvy	Fibre Cement	Eternit
Flok – malý dřevěný kolík sloužící k přichycení hliněné omítky na roubených konstrukcích	Peg	Pflock
Fotogrammetrie – obor zabývající se zpracováním informací získaných měřeními z fotografických záznamů	Photogrammetry	Fotogrammetrie
Hambalek – vodorovný trám spojující krokve v konstrukci krovu	Collar Beam	Kehlbalken
Hambalkový krov – konstrukce krovu využívající soustavy hambalků	Collar Beam Roof, Collar Beam Truss	Kehlbalkendach
Historická trasologie – soubor činností vedoucích k identifikaci, dokumentaci a interpretaci makroskopických či mikroskopických stop dochovaných na povrchu hmotných artefaktů.	Historic Traceology	Bearbeitungsspurenanalyse
Hlavatka – úzká sekera s úzkým ostřím a zesílenou hlavou používaná k vrubování a hrubování při vysoké práci	Scoring Axe	Bandaxt
Hnojiště – mírně zahluobené místo ve dvoře, kde se skládá a shromažďuje chlévská mrva	Dungheap	Miststätte
Hrubování – hrubé tesání, odstranění přebytečného dřeva hlavatkou s ponecháním materiálu tloušťky cca 5-20 mm k vyšnořené linii	Rough Hewing	grobe Abschlagung

Hřeben střechy – vrchol střechy, horní vodorovný průnik dvou střešních rovin	Roof Hip Ridge	Dachfirst
Hřebenová vaznice – podélný trám pod hřebenem střechy	Ridge Beam, Purlin	Firstpfette
Chlív – místnost nebo budova sloužící pro chov dobytka, prasat	Cowshead	Stall
Kabřinec – částečně předstupující stříška u vrcholu štítu	Clinker Brick	Schopfdächlein
Kampování – spojení dvou trámů výřezem vkládaným do stejné hlubokého dlabu druhého trámu (kampem)	Cog Joint, Lap Joint	Verkämmung
Kleštiny – dvojice fošen, výjimečně trámků v krovu, které spojují krokve v přibližné polovině jejich délky	Tie Beams	Zangen
Komín – uzavřené zařízení sloužící k odvádění kouře z topeniště	Chimney	Schornstein, Kamin
Komora – nevytápěný prostor k ukládání hodnotnějších předmětů, jako jsou potraviny, drobné nářadí, šatstvo a jiné předměty	Store Room, Store Chamber	Kammer
Kozy – přístěnná sloupová podpěrná konstrukce	Wall Bracket, Wall Column Supporting Bond	vorgesetztes Stützwerk
Krátče – zkrácený vazný trám začepovaný do pozednice, sloužící k uložení spodní části krokve	Dragon Beam	Stichbalken
Krokev – šikmý prvek krovu kolmý k okapu nesoucí střešní latě nebo bednění k uložení střešní krytiny	Rafter	Dachsparren
Laserový 3D skener – zařízení pracující principu projekce bodových nebo lineárně uspořádaných laserových paprsků, reflektovaných od povrchu objektu a zaznamenávaných senzorem ve 3D skeneru.	Laser 3D Scanner	3D-Laserscanner
Lánová ves – sídelní forma organizovaná podél jediné osy nebo radiálně, kdy zemědělské plochy leží <i>za humny</i> v bezprostřední vazbě na jednotlivé usedlosti.	Field Village	Hufendorf (einschließlich des Radialhufendorfes)
Lepenice (mazanice) – hlína smíšená se slámou nebo plevy, používaná jako stavební materiál	Clay Mortar	Strohlehm
Lícování – poslední fáze otesávání kmene, jejímž výsledkem je hraněný trám	Flattening	Glättung
Líznutí břitu – jemná stopa na povrchu prozrazující dráhu dopadu nástroje	Lick Lines	Lick Lines
Maštal – dřevěná či zděná budova nebo místnost sloužící zpravidla pro ustájení koní	Horse Barn, Stable	Pferdestall
Měřická dokumentace – soubor principů a metod používaných při technické dokumentaci nejrůznějších objektů	Metrical Documentation	Vermessung
Mlat – obvykle průjezdná část stodoly s udusanou hlínou, sloužící k mlácení obilí cepy	Treshing Floor	Tenne
Mračno bodů – soubor bodových dat v určitém souřadnicovém systému, který může být získán například metodou 3D skenování	Point Clouds	Punktwolke
Nadpraží – horizontální konstrukce nad okenním nebo dveřním otvorem	Head jamb, Capping, Door Lintel Head	Sturz, Oberschwelle
Námětek – kratší trám připevněný ke krokvi nad okapem	Sprocket	Aufschiebling
Nízká práce – otesávání kmene položeného na zemi, resp. na podkladních špalících, tesař při práci postupuje dozadu	Low Work, Floor Work	Niederwerk
Obrazová korelace – automatické vyhledávání shodných bodů či částí obrazu na sousedních snímcích	Digital Image Correlation	Bildkorrelation

Oploteň – dřevěná příčka, oddělující ve stodole mlat od přístodůlku	Wood Separating Partition	Tennewand
Optický 3D skener – zařízení pracující na principu projekce sítě strukturovaného světla na povrch dokumentovaného objektu a zaznamenávající deformaci takto promítané sítě	Optical 3D scanner	optischer 3D-Scanner
Ostění – svislé postranní části dveřního nebo okenního otvoru	Jamb Casing	Laibung, Gewände
Pásek – šikmý trámek v horní třetině sloupku ztužující jeho spojení s vodorovným prvkem (vaznicí)	Latchet, Heel Strap	Kopfband
Pavlač – krytá chodba, nacházející se v patře při vnějších stěnách stavby a konstruovaná obvykle na stropních nebo samostatných trámech přesahujících líc stěny	Courtyard Balcony	Außengang, Laube
Podstáj (kolna) – objekt nebo prostora navazující na průjezd, sloužící k uložení zemědělského nářadí, ale i úschově krmiva a dřeva, dotvářející půdorys uzavřeného dvora	Outhouse, Sub-stable	Schuppen
Podstávka – konstrukce obepínající dům a vynášející hrázděné nebo roubené patro stavby či konstrukci krovu	Jettying	Umgebinde
Polenice – kuláče vedené napříč světnicí nejméně 50 cm pod stropem	Round Timber, Round Beams	
Polygonální stodola – hospodářská stavba s vícebokým půdorysem, zhotovená většinou ze dřeva s využitím srubové konstrukce	Polygonal Barn	polygonale Scheune
Polygonová síť – soubor vrcholů, hran a ploch, které definují tvar mnohostěnných těles, pojem používaný v 3D počítačové grafice v souvislosti s matematickým popisem prostorových těles	Polygon Mesh	Polygonnetz
Povalový strop – pochozí konstrukce stropu z kmenů anebo opracovaných (rozštípnutých) kmenů, které jsou kladeny těsně vedle sebe	Joist Ceiling	Dübelbaumdecke, Dübeldecke
Pozednice – podélný vodorovný trám položený pod vaznými trámy na obvodové zdi budovy	Wall Beam	Mauerbank
Průvlak – masivní trám vedený středem stropu pod trámy a podpírající stropní konstrukci	Supporting Joist, Supporting Beam	Unterzug
Přístodůlek (perna) – prostor vedle mlatu ve stodole, který bývá oddělen dřevěnou oplotní		Banse
Rámová konstrukce – konstrukce složená z rámu využívající nejčastěji drážkový nebo hrázděný systém	Frame Construction, Framed Structure	Rahmenkonstruktion
Roubený dům – objekt, jehož stěny jsou zhotoveny z trámů vodorovně kladených na sebe a spojených na nároží překlátováním, rybinovým či jiným spojem	Timbered House	Blockhaus
Rybinový spoj – spojení dvou trámů v jedné rovině pomocí lichoběžníkového čepu zapuštěného do vybrané plochy druhého trámu	Dovetail Joint	Schwalbenschwanz-verbindung
Sedlový portál – ostění obdélníkového vstupu, v horních rozích s konzolovými výběžky	Saddle Portal Frame	Schulterbogenportal
Síň – vstupní komunikační prostor domu	Hall	(Haus)flur, Gang
Stabilní katastr – trvalý registr veškerého půdního fondu Rakouského císařství pořízený v první polovině 19. století za účelem získání přesného měřického podkladu pro stanovování pozemkové daně	Land Register	Der Stabile Kataster, Franziszeischer Kataster
Světnice – hlavní obytná místnost domu, která se vyvinula z dymné jizby po změně odkouření v souvislosti s vývojem topeniště	Sitting Room	Stube

Svlak – příčná lištová nebo trámcová výztuž dřevěných dveří nebo vrat	Ledge	Gratleiste
Sýpka – samostatný objekt či prostor v patře domu nebo jiné budovy, který slouží ke skladování obilí	Granary	Speicher
Stolice – nosná konstrukce pro krov stavby	Roof Truss Supporting Column	Stuhl
Stratigrafická jednotka – část nadloží v konkrétním prostoru, vzniklá přírodními procesy nebo lidskou činností v minulosti	Stratigraphical Unit	Stratifikationseinheit
Šindel – štípané dřevěné destičky opatřené na jedné straně drážkou, na druhé straně ostřím, používané na krytí střech staveb	Shingle	Schindel
Širočina – lícovací sekera s dlouhým ostřím a krátkým topůrkem	Broad-Axe	Breitaxt
Štět – cesta nebo chodník vytvořená z větších svisle kladených lomových kamenů	Stone Road	Sturzpflaster
Točnicové dveře – typ dřevěných dveří a vrat, otevírajících se díky prodlouženému sloupku rámu, jehož konce jsou tvarovány do válce, který se pohybuje v připravených otvorech v prahu a nadpraží	Carriage Bracket Door, Hinged Barn Door	Wendebohlentür
Trojdílný dům – objekt složený ze tří hlavních částí – vstupní síně uprostřed dispozice, z jejíž jedné strany se vchází do světnice a z druhé strany do hospodářského prostoru, komory nebo chléva	Three-part house	Ernhaus
Usedlost – obecný název pro rolnické hospodářství	Farmstead	Hof, Bauernhof
Valba – zešíkmená trojúhelníková část střechy ve štítě	Hipped End, Hip Roof	Walm
Vektorizace – operace při které se převádí rastrový formát na vektorový formát	Vectorization	Raster-Vektor-Konvertierung
Vlícovací body – body sloužící pro geometrickou transformaci nejčastěji obrazových dat do jiného souřadnicového systému	Correlation points	Passpunkte
Vrubování – příčné nebo šikmé nasekávání povrchu kulatiny až po úroveň budoucí líce	Scoring	Einkerben
Vysoká práce – otesávání kmene položeného na tesařských kozách, tesař při hrubování i lícování postupuje směrem dopředu	High Work, Trestle Work	Hochwerk
Zábřež (zápraží) – dlážděný zvýšený chodník, z velkých plochých kamenů kolem nádvorní strany stavení, krytý přesahující střechou	Porch	Traufengang
Záklop – horní bednění trámového stropu	Beam Casing, Strip Ceiling	Deckeneinschub
Záštěpek – stopa, kterou na líci trámu vytváří břit sekery na konci dráhy každého úderu	Splinter Mark	Schnittlinie
3D sken – digitální záznam trojrozměrného předmětu	3D Scan	3D-Scan
3D skenování – proces záznamu tvarové informace z povrchu prostorových těles využívající 3D skenery	3D Scanning	3D-Scanning